

డైరెక్టర్, సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ మరియు ఇతరులు
వర్యెస్

‘నియమవేది’ ప్రాతినిధ్యం వహించిన దాని సభ్యులు

K. నందిని, న్యాయవాది మరియు ఇతరులు.

ఏప్రిల్ 5, 1995

[ఎ.ఎం. అహ్మద్, CJ, K.S. పరిపూర్ణన్ మరియు

సుజాత V. మనోహర్, న్యాయమూర్తులు]

కోడ్ ఆఫ్ క్రిమినల్ ప్రొసీజర్, 1973: సెక్షన్లు 162 మరియు 172 దర్యాప్తు - జోక్యం చేసుకునే అధికారం కోర్టుకు - విచారణ యొక్క ముందస్తు దశలో కోర్టు జోక్యం చేసుకోకుండా ఉండాలి.

విచారణ సమయంలో పోలీసులకు ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లు - పోలీస్ డైరీ - ఎంత మేరకు ఉపయోగం - నిర్ణయం: కోర్టు తన ఆర్డర్లో ఉన్న పోలీసు డైరీలు మరియు స్టేట్మెంట్లలోని విషయాలను బహిర్గతం చేయకుండా ఉండాలి.

విచారణ- హైకోర్టు విచారణ తీరుపై చేసిన వ్యాఖ్య - నిర్ణయం: న్యాయస్థానం అటువంటి వ్యాఖ్యలు చేయడం మానుకోవాలి.

ఇస్రో గూఢచర్య కేసు (ISRO Espionage Case) దర్యాప్తు సందర్భంగా ప్రతివాది-సంస్థ కేరళ హైకోర్టులో మొదటి ప్రతివాది అయిన ఇన్స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్, సదరన్ జోన్, కేరళను, ఈ కేసులో ఆరోపించినందుకు అరెస్టు చేసి, అతనిని సర్వీసు నుండి సస్పెండ్ చేయాలని రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేసింది. ఈ పిటిషన్ ను హైకోర్టు కొట్టివేయగా, డివిజన్ బెంచ్ కూడా అప్పీలును కొట్టివేసింది. అయితే, మొదటి ప్రతివాది యొక్క ఆరోపించిన ప్రమేయానికి సంబంధించిన వివాదాన్ని పరిశీలించడానికి విచారణ సమయంలో వెల్లడించిన అంశాలైన పోలీసు డైరీలు మరియు దర్యాప్తు సమయంలో నమోదు చేసిన వాంగ్మూలాలను డివిజన్ బెంచ్ తన తీర్పులో ప్రస్తావించింది. సీబీఐ దర్యాప్తు తీరుపై కూడా వ్యాఖ్యలు చేసింది. డివిజన్ బెంచ్ ఆదేశాలకు వ్యతిరేకంగా ఈ కోర్టులో స్పెషల్ లీట్ పిటిషన్ దాఖలైంది.

పిటిషన్ ను తొలగిస్తూ, ఈ కోర్టు

నిర్ణయం: 1. కోడ్ ఆఫ్ క్రిమినల్ ప్రొసీజర్, 1973 ప్రకారం, విచారణ సమయంలో కూడా, పోలీసులకు మరియు పోలీసు డైరీలకు ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌లను సెక్షన్ 162 మరియు 172లో నిర్దేశించబడినట్లుగా చాలా పరిమితంగా మాత్రమే ఉపయోగించుకోవాలి. అందువల్ల, డివిజన్ బెంచ్ తన ఆర్డర్‌లో, ఈ డైరీలు మరియు స్టేట్‌మెంట్‌లలో ఉన్న అంశాలను, ప్రత్యేకించి చాలా వరకు కేసు దర్యాప్తు పురోగతిలో ఉన్నప్పుడు బహిర్గతం చేయకుండా ఉండాలి. సీబీఐ విచారణ పద్ధతి తీరుపై కూడా వ్యాఖ్యలు చేయడం మానుకోవాలి. [199-A, B]

2. అలస్యంగా, దర్యాప్తులో జోక్యం చేసుకునే ధోరణి పెరుగుతోంది మరియు దాని పర్యవసానాల గురించి న్యాయస్థానాలు జాగ్రత్తగా ఉండాలి. ఏదైనా పరిశీలనలు జోక్యాని సంబంధించినవి విచారణలో చేయకూడదు. సాధారణంగా న్యాయస్థానం విచారణ యొక్క ప్రీమోచ్యూ దశలో జోక్యం చేసుకోవడం మానుకోవాలి, ఎందుకంటే అది దర్యాప్తును నిర్వీర్యం చేస్తుంది మరియు దర్యాప్తును నిరుత్సాహపరుస్తుంది. [199-D, C]

3. CBI డైరెక్టర్‌కి ఇచ్చిన ఆదేశాల ప్రకారము దర్యాప్తు విషయాలకు సంబంధించి ఈ కోర్టు యొక్క ఆమోదం పొందలేదు మరియు విస్మరించబడుతుంది. అయితే, న్యాయస్థానం ఆక్షేపణలను విస్మరిస్తూ, దర్యాప్తు సంస్థ ఒత్తిడికి గురికాకుండా సమర్థవంతంగా మరియు అప్రమత్తంగా వ్యవహరించాలని మరియు అప్పీల్‌ను తిరస్కరించడంలో సాధారణ అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేయడం సరైనది. [199-D, E]

క్రిమినల్ అప్పిలేట్ అధికార పరిధి: ప్రత్యేక అనుమతి పిటిషన్ (Crl.) నం.942/1995.

Crl.W.A. నం.1676/1994లో కేరళ హైకోర్టులో 13.01.1995 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి ఈ అప్పీలు.

డి.పి. గుప్తా, సొలిసిటర్ జనరల్, K.T.S. తులసి, అడిషనల్ సొలిసిటర్ జనరల్, కె.పరాశరన్, కె. స్వామి మరియు పి. పరమేశ్వరన్, పిటిషనర్ల తరపున.

ఎ.ఎక్స్. వర్గిస్ మరియు M.K.D. నంబూరి, ప్రతివాదుల తరపున.

కోర్టు ద్వారా తీర్పు వెలువరించినది

శ్రీమతి సుజాత V. మనోహర్, న్యాయమూర్తి. విచారణకి సంబంధించిన క్రైమ్ నం.225/94 మరియు 246/94, పోలీస్ స్టేషన్ వంచాయూర్, జిల్లా తిరువనంతపురం, కేరళ రాష్ట్రం ఇస్రో గూఢచర్య (ISRO Espionage Case) కేసుగా పిలవబడేది, ముందుగా రాష్ట్ర పోలీసులచే నిర్వహించబడేది. కేరళ రాష్ట్రం అభ్యర్థన మేరకు, డిసెంబర్ 3, 1994న, భారత ప్రభుత్వం సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ కు దర్యాప్తులను అప్పగించింది. పర్యవసానంగా, సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ యొక్క SIC.II బ్రాంచ్ లో RC 10(S)/94 మరియు RC మరియు RC 11(S)/94 కేసులు నమోదు చేయబడ్డాయి. RC 10(S)/94లో దర్యాప్తు పూర్తయిన తర్వాత, 1994 డిసెంబర్ 17న కేరళలోని ఎర్నాకులంలోని చీఫ్ జ్యూడీషియల్ మేజిస్ట్రేట్ ముందు చార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడింది. RC 11(S)/94 కేసు దర్యాప్తు కొనసాగుతోంది.

డిసెంబర్ 3, 1994న సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ కు దర్యాప్తును అప్పగించిన తర్వాత, మరియు విచారణ జరుగుతున్నప్పుడు, O.P.No.17367/1994లోని 13.12.1994న కేరళ హైకోర్టులో 'నియమవేది' అనే సంస్థ ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం చేసింది, మొదటి ప్రతివాది, రామన్ శ్రీవాస్తవ, I.P.S., ఇన్స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్, సదరన్ జోన్, కేరళ రాష్ట్రం, త్రివేండ్రం, ఈ కేసులో అతని ప్రమేయం మరియు రాష్ట్రానికి దిశానిర్దేశం కోసం డైరెక్టర్, సిబిఐ, న్యూఢిల్లీ అరెస్టు చేయవలసిందిగా, కేరళ మొదటి ప్రతివాదిని సస్పెండ్ చేసి, సర్వీస్ నుండి తొలగించాలని ప్రార్థిస్తున్నారు. ఆ దశలో చేతిలో ఉన్న సబ్జెక్టులో కోర్టు జోక్యం చేసుకునే అధికారం చాలా పరిమితంగా ఉందన్న పరిశీలనతో హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి పిటిషన్ ను కొట్టివేసింది. అనవసరంగా సమర్థించడంలో ప్రభుత్వానికి ఆసక్తి లేదని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేసిన ప్రకటనను కూడా ఆయన నమోదు చేశారు లేదా ఏ అధికారికైనా రక్షణ కల్పించడం మరియు ఈ కేసులో దర్యాప్తు చేస్తున్న C.B.I. నుండి నివేదిక వచ్చినప్పుడే, ప్రభుత్వం ఈ విషయంలో ముందుకు సాగుతుంది.

అప్పీల్ లో, కేరళ హైకోర్టు యొక్క డివిజన్ బెంచ్, వివరణాత్మక తీర్పు తర్వాత, విచారణ జరుగుతున్నప్పుడు కేసులో ఒక వ్యక్తిని నిందితుడిగా చేర్చాలని దర్యాప్తు అధికారిని ఆదేశించే అధికారం ఏ న్యాయస్థానానికి లేదని పేర్కొంటూ అప్పీల్ ను సరైన విధంగా తోసిపుచ్చింది. మా ముందు ఉన్న పిటిషన్ లు, డైరెక్టర్, C.B.I., హోం సెక్రటరీ, హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ, డైరెక్టర్, రీసెర్చ్ అండ్ అనాలిసిస్ వింగ్ మరియు డైరెక్టర్, సెంట్రల్ ఇంటెలిజెన్స్ బ్యూరో, అయితే, అప్పీల్ ను కొట్టివేస్తూ డివిజన్ బెంచ్ చేసిన కొన్ని పరిశీలనల దృష్ట్యా కేరళ హైకోర్టు యొక్క అప్పీల్ ఆర్డర్ నుండి అప్పీల్ చేయడానికి ప్రత్యేక అనుమతి కోరుతూ మా ముందుకు వచ్చారు.

పిటిషనర్లు, డివిజన్ బెంచ్ నిర్దేశించిన ప్రకారం, కేరళ రాష్ట్ర పోలీసుల మరియు C.B.I యొక్క కోర్టు కేసు డైరీల పరిశీలన కోసం, పేర్కొన్న నేరాలకు సంబంధించి జరిపిన దర్యాప్తులకు సంబంధించి నమోదు చేయబడిన స్టేట్ మెంట్లతో పరిశోధన మరియు దానికి సంబంధించిన కొన్ని వీడియో క్యాసెట్లు సహా సమర్పించారు. వీటిని డివిజన్ బెంచ్ ఛాంబర్లో పరిశీలించింది. ఏది ఏమైనప్పటికీ, విచారణ సమయంలో వెల్లడించిన విషయాలపై తీర్పు సమయంలో కొంత సుదీర్ఘమైన నూచన చేయబడింది, బహుశా, సందేహాస్పద నేరాలలో మొదటి ప్రతివాది ఆరోపించిన ప్రమేయానికి సంబంధించిన వివాదాన్ని పరిశీలించడానికి. స్పష్టంగా, కోడ్ ఆఫ్ క్రిమినల్ ప్రొసీజర్, 1973 ప్రకారం, పోలీసులకు మరియు పోలీసు డైరీలకు ఇచ్చిన ప్రకటనలను చాలా పరిమితంగా మాత్రమే కోడ్ ఆఫ్ క్రిమినల్ ప్రొసీజర్, సెక్షన్ 162 మరియు 172లో పేర్కొన్న విధంగా విచారణ సమయంలో కూడా ఉపయోగించుకోవాలి. డివిజన్ బెంచ్, ఈ డైరీలు మరియు స్టేట్ మెంట్లలో ఉన్న అంశాలను తన ఆర్డర్లో ప్రత్యేకించి చాలా కేసులో దర్యాప్తు పురోగతిలో ఉన్నప్పుడు బహిర్గతం చేయకుండా ఉండాలి, C.B.I దర్యాప్తు జరుగుతున్న తీరుపై ఎలాంటి ఏవైనా వ్యాఖ్యలు చేయడం మానేసి, దర్యాప్తు పూర్తి కావడం సుదూర వాస్తవమని గ్రహించాలి. దర్యాప్తులో జోక్యానికి కారణమయ్యే ఏవైనా పరిశీలనలు చేయకూడదు. సాధారణంగా న్యాయస్థానం విచారణ యొక్క C.B.I దర్యాప్తు జరుగుతున్న తీరుపై ఎలాంటి వ్యాఖ్యలు చేయడం మానేసి, దర్యాప్తు పూర్తి కాదనే వాస్తవము దృష్టిలో ఉండాలి. దర్యాప్తులో జోక్యానికి కారణమయ్యే ఏవైనా పరిశీలనలు చేయకూడదు. సాధారణంగా న్యాయస్థానం విచారణ యొక్క ముందస్తు దశలో జోక్యం చేసుకోకుండా ఉండాలి, అది దర్యాప్తు తీరు నుండి తప్పవచ్చు మరియు దర్యాప్తును నిరుత్సాహపరచవచ్చు. ఆలస్యంగానైనా, దర్యాప్తులో జోక్యం చేసుకునే ధోరణి పెరుగుతోంది మరియు దాని పర్యవసానాల గురించి న్యాయస్థానాలు జాగ్రత్తగా ఉండాలి. మేము ఇక చెప్పలేము. అయినప్పటికీ, దర్యాప్తు విషయాలకు సంబంధించి C.B.I. డైరీలకి ఇచ్చిన కొన్ని ఆదేశాలు మా ఆమోదానికి అనుగుణంగా లేవని మరియు విస్మరించబడవచ్చని మేము స్పష్టం చేశాము. క్లుప్తంగా C.B.I పై ప్రతికూల వ్యాఖ్యలు కనీసం చెప్పాలంటే, అకాలమైనవి మరియు నివారించగలిగేవి. అయితే, న్యాయస్థానం ఆక్షేపణలను విస్మరిస్తూ, ఒత్తిడికి గురికాకుండా మరియు అప్రీల్ను తోసిపుచ్చడంలో దర్యాప్తు సంస్థ సమర్థవంతంగా మరియు అప్రమత్తంగా ఉండాలనే సాధారణ అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేయడం సరైనది.

కాబట్టి, ప్రస్తుత పిటిషన్ ను మంజూరు చేయడం ద్వారా ప్రయోజనం ఉండదు. ఈ పరిశీలనలతో, స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్ తదనుగుణంగా పరిష్కరించబడింది.

పిటిషన్ పరిష్కరించబడినది.